

stari dedez: „Lukez, Lukez, konju se oves ponuja, dokler se ne vjame, potém mu bo pa po herbtu paliza pela.“

Fajmofhter. Vi se motite prijatel, kar ta poshten mosh govori, je gola refniza, ktéro she vsi umni kmetovavzi tudi drusih deshelá dobro sposnajo.

Luka. Kakor sim rekel gospod fajmofhter, is delitve gmajn nizh biti ne more; meni fo vse novine is ferza soperne. Moj dedez in preddedez sta fe per starih navadah dobro pozhutila, satoraj tudi njih unuk stari Lukez s spredniki potegne.

Fajmofhter. To vam jest she prav dam, tudi jest ljubim staro poshtenost, staro sadovoljnost, staro smérnost in storo nedolshnost. Savoljo tega pa vender ne savershem novih naredeb. Dobro ljubim, kjer koli najdem.

Luka. Vse prav, tóde jest vender le fkufhene stare dobrote ne savershem; per staram naj naf pustijo!

Fajmofhter. Pazh bi se mi flabo pozhutili, ko bi nafhi oblastniki vse per staram pustili.

Luka. Oni fo moj spovednik, gospod fajmofhter! is ferza Jih ljubim, tóde novih naredeb naj mi ne hvalijo; stare shege fo nar bolji.

(Dalje sledí.)

Huda bolesen pri prefhizhah.

Is Tuhinske doline.

Per naf je na prefhizhe huda bolesen prifhla, ki ji rudezha bolesen pravijo: Kashe, kakor bi bila kushna; pa mora biti kaki prifad (Entzündung). Prafé nozhe nizh vseti, ima mersle ufhesa, teshkó diha, vamp tifhi v mersle tla, in na vsih fhterih leshi; szhafama postane rudezho ali vishnjevo, vzhafi mu tudi vrat satézhe, in ako fe mu sdajzi ne pomaga, v 24 urah pogine, vzhafi pa she popred.

De bi to hudo bolesen bolj sposnali, smo zerkneta od snotrej pogledali, in najdili, de ni bilo v shlambori nizh kervi, ki se je na unajne dele istekla; vraniza je bila mehka, kakor shmidek, pluzha foshgane in fkerzhene, jetra véle in polne mehurjev, ferzé pak sdravo; famo na konzi je bila majhina hrafta.

Pred nekimi leti je dal neki shlahten gospod, ki je v Ljubljani, ta fvét, na tri ali fhtiri dni prefhizham med kako pijazho dati solitarja in glauberjeve foli fkupej, en del solitarja, dva dela pak glauberjeve foli, vsiga eno shlizo sa prefhizha; sa prafeta pak manj, slasti, kadar drugod kaj bolehajo, de fe jih ta bolesen ne vlotí. Per naf smo dali dvema takó; ali eden ni hotel jesti, ali piti, in je tudi ref sbolel, uni pak ne, ki je pil.

Ta bolesen napade vezhi del raji debele, kakor kumerne prafeta, raji poshreshne, kakor nejeshne, vzhafi vsi na enkrat sbole, vzhafi do maliga vsi poginejo, vzhafi le nekteri, takó, de je sa kmeta per ti zeni drujih perdelkov sadofti velika nadlóga.

Sploh sdravimo bolne prefhizhe takó: Hitro mu na ufhesih in na repu pufhamo, in s kako vejzo teplamo, de mu bolj kri tezhe, potler ga s v krop pomozhenimi rjuhami grejemo, potler mu laneniga

olja soper prifada noter damo, in, zhe ni bolji, ga do rivza in ozhi v gnoj sakopamo, nar raji v konj-fki gnoj, ki je nar bolj vrozh.

To vémo storiti, pa vender she ktéri odleti. Kdor vé kaj boljiga *), profimo ga, naj nam pové, de ti nadlógi odidemo. D.

Domazha poveft.

19. dan pretezheniga mefza ob treh v jutru je od feverja prifhla in fkoraj pol ure zelo gofta, ko fvinzhene kugle sa pufho, in vmes tudi ko orehi debéla tozha, in je po zelim gorenjim Krafu padala. Kér je pa povfod ondod manj ali vezh fhkode storila, slasti pa per vaseh Tomaj, Krish, Shepule, Grahorjevoberdo, Dutovle, Kreplje in Godnje je vse do zhiftiga konzhalá, vino, ajdo in fadje, kar je pa fadja po fkoraj popolnoma odbitim perji pustila, je vse obtolzheno posneje doli popadalo. Tisto strafhno jutro je tozha per vsih imenovanih vaseh, in po vsm polji in fnoshetih tri pavze na debélo leshala, ko fneg po simi, in fred Velikiferpana smo se, kakor fred sime snafhli. Ravno takó je ptizhe, kar jih je spod frehe spalo ta grosna tozha pobila, kér fo jih povfod mertve najdovali, slasti vrabze pod drevjem, ktérik fo veliko od nafhah fosedov do 80 ali zlo do 100 mertvih nafhli; takó fo bili tudi sajzi od tozhe ubiti najdeni.

Shalofno je viditi, de ni isrezhi, njive fo kakor, de bi bile poshete, in vinfke terte vse gole, na mladim lebadu stolzhene in bres grosdja, ali le s prasnimi hlafinami; tudi sadno drevje je fkoraj vse goló. Ubogi ljudje fo fe she po treh flabih letnah letof ene dobre sanafhali, in njih sadnji perdelik, edino upanje njih potrebniga shivesha, je prozh!

A. U.

*) Pervizh se gospodu D. prav lepo sahvalimo, de fo nam to osnanilo poslali; enaki dopisi fo nam poséбно po volji, kér nam perloshnost dajo, nafhe Novize smirej bolj korifne napraviti.

Imenovana bolesen nam je dobro snana in se shen pri prefhizhah, rudezha bolesen, ogenj s. Antona imenuje; Nemzi ji Rothlauf, Rose, Antoniusfeuer, Scharlach pravijo. Pa ne famó prefhizhe, ampak tudi ovze vezhkrat napada, in se po leti nar vezhkrat prikashe, kadar deshevno vreme pri foparzhni vrozhini nastopi; v jeleni pa nar bolj pogostama shivino tare in raj pitano napada, kakor kumerne in revno. Ta bolesen, ljubi moji kmetovavzi, pa nizh drusiga ni, kakor vranzhni prifad, pri ktérimu fe prifad poséбно po koshi na vratu, na perfi in v vampu ozhitno osnanuje. Prav huda bolesen je in vezhkrat vsó shivino, ktéro je popadla, pomori. Tisti pomozhki, ktére sim vam she lansko leto v 3. listu proti vranzhnimu prifadu svetval, fo tudi pri ti bolesni nar bolj gotovi. Poglaviten pomozhek je pufhanje, zhe se shivinzhetu vezh krivi pufsti, bolji je. Kakó fe pa to stori, smo v imenvanimu listu povedali. Drugi pomozhki fo: polivanje shivine po zelim shivotu s merslovodo, kislata pijazha, telóh fkosí vratnik potegnjen; solitar s kafro smeshan, v fli pa tudi strelni prah (pulver), ki fe v ti meri shivinzhetu v gobez vlije, kakor fo gospod D. sgoraj povedali. Od vsiga tega smo v imenvanimu 3. listu lanskega leta bolj na tanjko govorili, kamor nafhe bravze, ki tega sveta potrebujejo, napeljemo. Prav dobro fe je tudi pri ti bolesni sdravilo fkasalo, s ktérim fe prefhizhi persilijo, de koslajo. Ta lék (arznija) fe pa le v lekarnizi, po prepisu kakiga sdravitelja dobi in fe Brechweinstein imenuje (3 Gran Brechweinstein in 2 Unzen Wasser aufgelöst), ter fe shivinzhetu na enkrat pozhasi v gobez vlije. — Stem, ljubi moji bravzi, pa ni vse opravljeno, sakaj ta bolesen je tudi zhloveku nevarna, zhe bi fe s kervjo bolne shivine ognufil ali pomasal ali pa mefó, klobafe in kaj taziga jedl.

Dr. Bleiweis.